

# Kulturaren Plan Estrategiko berri bat Nafarroarako **2024-2028**

Arte Plastiko eta Bisualen mahaian parte  
hartzeko dutenentzako  
**lan-koaderno**

## Aurkibidea

1.- Aurkezpena	3
2.- Nola egingo dugu lan saioan?	4
<b>Lehen Zatia</b>	
3.- Abiapuntua: datu interesgarri batzuk	5
3.1.- Zer ondorio atera dira 2017-2023 NKPE-ren ebaluaziotik?	5
3.2.- Nafarroako arte plastiko eta bisualen egungo egoerari buruzko zenbait erreferentzia	8
3.3.- Lehenengo gogoetak eta erronkak arte plastiko eta bisualen eremuan	12
<b>Bigarren zatia</b>	
4.- 2024-2028 NKPE berri baterako gogoetak eta ideiak partekatzen	15

## 1.- Aurkezpena

Nafarroako Gobernuko Vianako Printzea Erakundea-Kultura Zuzendaritza Nagusiak Nafarroako Foru Komunitaterako Kulturaren Plan Estrategiko bat (NKPE) egitea sustatu, koordinatu eta kudeatzen du datozen urteetarako (2024-2028).

### Zein

#### helburu lortu nahi da?

Ekintza Plan bat eraikitzea da helburua, aurreko Planaren (2017-2023) ebaluazioan, egungo egoeraren diagnostikoan eta sektore profesionalaren eta herritarren ekarpenetan oinarrituta, Nafarroako kulturaren arloko jarduerak orientatzeko eta balioesteko tresna gisa balioko duena.

### Nola

#### eratzten da Plan hau?

4 lan-fase zehaztu dira:

I. eta II. faseetan, 2017-2023ko NKPE-aren ebaluazioa eta Nafarroako kultura- eta sormen-sektorearen egungo egoeraren diagnostikoa garatu dira.

III. fasean, herritarrekin eta kultura- eta sormen-eragileekin partaidetza-prozesuari heltzen zaio, zenbait lan-mahai antolatuz.

Azken fasean 2024-2028 NKPEa egingo da.

### Lurralde mahaien

#### helburua

Parte-hartze prozesua 2023ko azaroaren 6an hasiko da 15 saio sektorial, lurraldekoak eta zeharkakoak eginez hainbat herritan. Mahai sektorialak Iruñean egingo dira, eta gai hauek jorratuko dituzte: museoak; ondarea; arte plastikoak eta bisualak; ikus-entzunezkoen industria/industria digitala; artxiboak eta dokumentu-ondarea; liburuak eta liburutegiak; arte eszenikoak eta musika.

Kulturaren eta sormenaren arloko profesionalen/eragileen eta horien azpisistema guztien beharrak/zailtasunak/ahuleziak identifikatzea da helburua, eta 2024-2028 NKPE-aren estrategiak eta jarduera-ildoak eraikitzeke balioko dieten ekintza-proposamenak ezartzea. Mahai hauek interesa duen edozein kultur eragileri irekiak dira, eta izena eman ahal izango dute beren hausnarketak eta proposamenak partipianavarra webgunearen bitartez adierazteko.

## 2.- Nola egingo dugu lan saioan?

Nafarroako arte plastiko eta bisualen beharrian eta lehentasunei buruz modu partekatuan hausnartzeko eta behar horiei erantzuteko gure ideiak emateko aukera izango dugu. Saioaren gidodia honako hau izango da:

Edukia	Arduraduna
<b>Lehen zatia</b>	
<p>Ongi etorria NKPE saioaren helburuak</p> <p>Testuinguru orokor laburra: aurreko planaren ebaluazioaren eta Nafarroako arte plastiko eta bisualen egungo egoeraren diagnostikoaren emaitzak; hasierako gogoetak eta erronkak</p>	<p>Vianako Printzea Erakundea-Kultura Zuzendaritza Nagusia</p> <p>Ikerpartners</p>
<b>Bigarren zatia</b>	
<p><b>1. Lan dinamika:</b> Kulturaren balio-katea kontuan hartuta, zer behar, zailtasun eta ahulezia aurkitzen ditugu Nafarroako arte plastiko eta bisualen eremuan? Dimentsio bakoitzean zailtasun eta ahulezia horiek identifikatzea eta lehenestea da helburua. Metodologia: Banakako gogoeta laburra + Taldekako gogoeta</p>	<p>Saioko parte-hartzaileak Ikerpartnersek dinamizatu</p>
<p><b>2. Lan dinamika:</b> NKPE 2024-2028 berrirako IDEIEN MAPA bat eraiki Nola erantzun diezaiekegu aurkitutako zailtasunei? Nafarroan arte plastiko eta bisualen eremua garatzeko ideiak eta ekarpenak Metodologia: Taldekako lana + Taldekako gogoeta</p>	<p>Saioko parte-hartzaileak Ikerpartnersek dinamizatu</p>
<b>Saioaren amaiera</b>	
<p>Vianako Printzea Erakundea-Kultura Zuzendaritza Nagusia</p>	

## LEHENENGO ZATIA

### 3.- Abiapuntua: datu interesgarri batzuk

#### 3.1.- Zer ondorio atera dira 2017-2023 NKPE-tik?

- 1.** Kulturara bideratutako aurrekontua handitu egin da:  
2017 – 2023 bitartean %46 handitu da, eta azken urte honetan lortu du gehienera iristea (56,4 milioi euroko aurrekontua) Aurrekontuaren egikaritze-maila %90etik gorakoa izan da ekitaldi guztietan, COVID-19aren krisiak eragindako eragina gorabehera.
- 2.** Biztanleko batez besteko gastua igo egin da.  
20 euro inguru hazi da azken urteotan, 2017an 55,8 eurokoa izatetik 2022an 75,6 eurokoa izatera igaro baita.
- 3.** Nafarroa nagusi kulturaren.  
Nafarroa da kulturako gastuaren buru biztanleko, gainerako autonomia-erkidegoekin alderatuta. Nafarroak kulturaren gastu handiagoa du BPGrekiko, eta erkidegoko gastu osoarekin alderatuta kulturaren gastu handiena duen bigarren erkidegoa da.

#### 4. Udalek kulturaren egindako gastua.

Nafarroako Udalen multzoak 50 milioi euro baino gehiago gastatzen ditu urtean kulturari, 2018an 56,4 milioiko maximora iritsiz, eta 2020an beherakada handia izan du, pandemiak eragindako murrizketen ondorioz ziurrenik. Nafarroako administrazio publikoen kulturako gastu kontsolidatua (Sailak udalei egiten dizkien transferentziak kenduta) 63,4 milioi euro ingurukoa zen 2017an, eta joera positiboa izan zuen hurrengo bi urteetan, 2019an 74,1 milioi eurora iritsi arte. 2020an, pandemiaren urtean joera hori hautsi egin da, 59,9 milioi euroraino jaitsi baita.

#### 5. Dirulaguntzen Plan Estrategikoa (2018-2023)

442 deialdi egin dira. Dirulaguntzen kopuruak eta haien aurrekontuak gora egin dute pixkanaka 2018 eta 2023 artean. Plan honek 2023rako dirulaguntza kopuru handiena jasotzen du, 2022koa baino aurrekontu apur bat txikiagoarekin.

#### 6. Next Generation Funtzak

aukera bikaina dira Nafarroan kulturaren arloko proiektu eta jardueretarako finantzaketa gehigarria izateko, 7,5 milioi euroko aurrekontuarekin.

## 7. Udalek kulturaren egindako gastua.

Ikus daitekeenez, aurreko planean (2017-2023), garapen-maila osoa lortu duten ardatzak lurralde-kohesioarekin eta -dinamikarekin, kultura-eskaintzaren ikusgarritasunarekin eta aniztasunarekin, kultura-sektoreekin eta balio-katearekin eta KSI-ekin lotzen dira.

(Nafarroako Kulturaren Atari Digitala; gizartean ikusgarritasun handiagoa izateko kultura-marka; profesionalak eta enpresak bultzatzeko programak; eskaintza eta irismena gune kulturaletatik urrun dauden herrietara deszentralizatzea (Artea eta Kultura eta tokiko Udal Platea, etab.); liburutegi-sarerako finantzaketa indartzea; Nafarroako Gobernuaren monumentuak kontserbatzeko, zaharberitzeko eta egokitzeko inbertsioak areagotzea; programazio artistikorako finantzaketa indartzea eta Kultur Ekintzaren programak garatzea; Nafarroako museoen eta museo-bildumen funtzionamendu- eta jarduera-gastuen finantzaketa indartzea; Nafarroako artxibo-sistemaren aurrerapenak, administrazio elektronikoaren testuinguru berrira egokitzeko; sektorearen aukera profesionalak areagotzera bideratutako ekintzak areagotzea; Kultura Eskubideen Legea...).

## 8. Garapen-maila aurreratua

duten ardatzak honako hauei lotuta daude: informazioa, ezagutza, berrikuntza eta sormena, enpleguaren kalitatea, sentsibilizazioa eta parte-hartzea, finantzaketa, kulturaren zeharkakotasuna eta beste sektore batzuekiko hibridazioa, ekipamendu eta baliabideetarako irisgarritasuna hobetzea.

(Nafarroako Kulturaren Behatokia sortu eta garatzea, Nafarroako KSI-ren kultura- eta arte-proposamenen erregistroa eraikitzea; publikoak garatzeko jarduerak eta programak sustatzea; KZN-VPE-ak zeharkako plan eta batzordeetan parte hartzea (batzordeak, sail barruko eta sailen arteko bilerak, etab.); Nafarroako hainbat herritan kultura-espazioak eraikitze/berregokitzeko proiektuak/azterlanak; Kultur Ekintzako zerbitzuaren berezko programak, kaleko programazio profesionala eta amateurra indartzeko).

## 3.2.- Nafarroako arte plastiko eta bisualen egungo egoerari buruzko zenbait erreferentzia

Arte plastikoetan eta bisualetan aritzen diren enpresak eta profesionalak identifikatzeko zailtasunak.

Ekonomia Jardueren Sailkapen Nazionalaren 7420<sup>1</sup> kodean sartutako enpresa eta profesional nafarren kopuruaren bilakaera, soldatapekoen tartearen arabera. 2017-2022 (urte bakoitzeko urtarrilaren lean)

Soldatapekoen tartea	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Soldatapekorik gabe	117	122	116	135	120	144
1-2 soldatapeko artean	14	17	22	14	10	12
3-5 soldatapeko artean	0	0	2	1	1	0
<b>Guztira</b>	<b>131</b>	<b>139</b>	<b>140</b>	<b>150</b>	<b>131</b>	<b>156</b>

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua. Nafarroako Enpresen Direktorioa (DENA).

Ekonomia Jardueren Sailkapen Nazionalaren 9003<sup>2</sup> kodean sartutako enpresa eta profesional nafarren kopuruaren bilakaera, soldatapekoen tartearen arabera. 2017-2022 (urte bakoitzeko urtarrilaren lean)

Soldatapekoen tartea	2018	2019	2020	2021	2022
Soldatapekorik gabe	93	90	127	140	171
1-2 soldatapeko artean	7	15	11	8	7
3-5 soldatapeko artean	0	1	1	1	0
<b>Guztira</b>	<b>100</b>	<b>106</b>	<b>139</b>	<b>149</b>	<b>178</b>

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua. Nafarroako Enpresen Direktorioa (DENA).

<sup>1</sup> Argazkilaritza jarduerak.

<sup>2</sup> Arte- eta literatura-sorkuntzako jarduerak.



## Profesional autonomoak nagusi diren sektorea.

Erregimen orokorreko afiliazio kopurua eta autonomoak, Nafarroako Gizarte Segurantzaren arabera (2022ko abenduaren 31n)

Afiliazioak	Autonomoak	Erregimen orokorra	Guztira	% Emakumeak
EJSN 7420	179	16	195	% 36,4
EJSN 9003	178	32	210	%47,1

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua, GSDOK lagatako Gizarte Segurantzako afiliazioari buruzko datuetan oinarrituta.

Erregimen orokorreko afiliazioaren eta autonomoen bilakaera, Nafarroako Gizarte Segurantzaren arabera, arte plastiko eta bisualetan. 2017-2022 (EJSN 7420)

Afiliazioak	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Erregimen orokorreko afiliazioak	14	14	11	12	12	16
Erregimen autonomoko afiliazioak	151	165	172	165	171	179
<b>Guztira</b>	<b>165</b>	<b>179</b>	<b>183</b>	<b>177</b>	<b>183</b>	<b>195</b>
<b>Emakumeen % guztizkoarekiko</b>	<b>% 30,3</b>	<b>% 33,0</b>	<b>% 32,8</b>	<b>% 38,4</b>	<b>% 37,7</b>	<b>% 36,4</b>

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua, GSDOK lagatako Gizarte Segurantzako afiliazioari buruzko datuetan oinarrituta (urte bakoitzeko abenduaren 31ko datuak).

Erregimen orokorreko afiliazioaren eta autonomoen bilakaera, Nafarroako Gizarte Segurantzaren arabera, arte plastiko eta bisualetan. 2017-2022 (EJSN 9003)

Afiliazioak	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Erregimen orokorreko afiliazioak	30	73	37	29	33	32
Erregimen autonomoko afiliazioak	152	181	180	180	185	178
<b>Guztira</b>	<b>182</b>	<b>254</b>	<b>217</b>	<b>209</b>	<b>218</b>	<b>210</b>
<b>Emakumeen % guztizkoarekiko</b>	<b>%42,3</b>	<b>%62,%</b>	<b>%59,9</b>	<b>%55,5</b>	<b>%56,0</b>	<b>%54,4</b>

Iturria: Nafarroako Estatistika Institutua, GSDOK lagatako Gizarte Segurantzako afiliazioari buruzko datuetan oinarrituta (urte bakoitzeko abenduaren 31ko datuak).

## Kultura-ohiturak eta -praktikak. Erakusketak edo arte-galeriak bisitatzen dituzten Nafarroako biztanleen ehunekoak behera egin du

Erakusketak eta arte-galeriak bisitatzen dituzten Nafarroako biztanleak ehuneko 19,5 eta 15,1 puntu jaitsi dira 2014 eta 2022 artean, hurrenez hurren.

Nafarroako biztanle gehienek urtebete baino gehiago daramate erakusketa edo arte-galeria bat bisitatu gabe.

Azken urtean erakusketak edo arte-galeriak bisitatu zituen Nafarroako biztanleriaren ehunekoaren bilakaera. 2014-2022

<b>Erakusketak/Galeriak ikusteko bisitak</b>	<b>2014-2015</b>	<b>2018-2019</b>	<b>2021-2022</b>
Erakusketak	35,5	25,5	16,0
Arte-galeria	20,1	12,8	5,0

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Espainiako kultura-ohiturei eta -praktikei buruzko inkesta: Nafarroako Foru Komunitateari dagozkion datuak

Nafarroako arte-galeriak edo erakusketak bisitatzeko ohituraren araberako pertsonen ehunekoa. 2021-2022

<b>Erakusketak/galeriak bisitaztea</b>	<b>Azken urtea</b>	<b>Azken 3 hilabeteak</b>	<b>3 hilabete eta urtebete baino bitartean</b>	<b>Urtebete baino gehiago</b>	<b>Inoiz edo ia inoiz ez</b>
Erakusketak	16,0	5,9	10,1	69,7	14,3
Arte-galeriak	5,0	2,5	2,5	58,9	36,1

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Espainiako kultura-ohiturei eta -praktikei buruzko inkesta: Nafarroako Foru Komunitateari dagozkion datuak.

## Kultura-ohiturak eta -praktikak. Nafarroako biztanleek erakusketetan edo arte-galerietan duten interesa murriztu egin da

Pertsonen ehunekoaren bilakaera, Nafarroako erakusketetako edo arte galerietako interes-mailaren arabera (0-10 balorazioa). 2014-2022

Balorazioa	2014-2015	2018-2019	2021-2022
<b>Erakusketak</b>			
10etik 9ra	7,3	9,6	6,8
8tik 7ra	21,4	27,5	18,7
6tik 5era	29,7	24,2	34,4
4tik 3ra	14,4	8,1	12,3
2tik Ora	27,2	30,7	27,9
<b>Batez besteko balorazioa</b>	<b>4,6</b>	<b>4,7</b>	<b>4,4</b>
<b>Arte galeriak</b>			
10etik 9ra	6,4	10,0	5,1
8tik 7ra	15,0	20,4	10,7
6tik 5era	27,0	21,3	26,3
4tik 3ra	14,9	10,7	13,1
2tik Ora	36,7	37,7	44,8
<b>Batez besteko balorazioa</b>	<b>4,0</b>	<b>4,2</b>	<b>3,3</b>

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa. Espainiako kultura-ohiturei eta -praktikei buruzko inkesta: Nafarroako Foru Komunitateari dagozkion datuak

### 3.3.- Arte plastiko eta bisualen arloko lehen gogoetak eta erronkak

Atal honetan, KZN-PVE-ko Museoen eta Kultur Ekintzaren Zerbitzuekin eta Huarte Arte Garaikideko Zentroaren zuzendaritzarekin egindako hausnarketak biltzen dira, gaur egun arte plastikoen eta bisualen sektoreak dituen erronka nagusiak identifikatzeko.

Jarraian, identifikatutako gogoeta-elementuetako batzuk azalduko ditugu:

## 1. Sektorea egituratzeko beharra

- Arte plastiko eta bisualen ekosistema ahula da eta atomizatuta dago. Ahultasun horrek eta sektorea bilduko duen egiturarik ez izateak zaildu egiten du Administrazio Publikoarekin hitz egitea.
- Beste hausnarketa bat praktika garaikidetzat jotzen ez den praktika artistiko batean diharduten artistek betetzen duten lekuari buruzkoa da.

## 2. Sektorerako baliabideen beharra

Baliabideen bulegoa, deialdien berri izateko, artisten komunitatea identifikatzeko...

## 3. Nafarroan arte plastiko eta bisualetarako zirkuiturik ez

Gaur egun Uholdeak programa dago Huarte zentroak gidatzen duena, baina ez da nahikoa. Nafarroako kultur etxeetan erakusketa-espazioen sare zabala dago, normalean tokiko erakusketetara mugatzen direnak, baina Administrazioak programa bat bultzatzea dezake (beste sektore batzuekin gertatzen den bezala), espazio horietan arte plastikoaren eta bisualen erakusketak sustatzeko, arte garaikidean arreta berezia jarritz.

#### 4. Arte garaikidea ikusarazteko estrategia espezifiko baten beharra

Hainbat gai planteatzen dira:

- Trakzio-espazio bat behar da, arte garaikidea proiektatzeko, beste leku batzuetan gerta dadin eta diziplina hori gehiago ikusaraz dadin.
- Arte Garaikideko Plan baten beharra.
- Arte Garaikidearen Dokumentazio Zentro digitalizatu eta sistematizatu baten bidez sektorea identifikatzeko beharra, Nafarroako artista plastiko eta bisualen biografia eta jarduera jasoko dituen, lurraldearen kanpoan eta barruan.

#### 5. Publikoak prestatzea eta sentsibilizatzea

Horrelako zirkuitu batek funtziona dezan eta arte garaikidea ikusarazteko, ezinbestekoa da herritarrek erakusketa horiek bisitatzea. Horregatik, beharrezkoa da publikoari diziplina hori ulertzen lagunduko dioten estrategiak artikulatzea eta, horrela, interesa piztea (prestakuntza, bitartekaritza...).

#### 6. Planean sartzeko beste gai batzuk

- Erabili beharreko terminologia. Planak kontzeptu guztiak barne hartzeko beharra; arte plastikoak, arte bisualak, arte garaikidea...
- Zeharkakotasuna. Plana beste plan batzuekin zeharkatzea
- Epe luzerako begirada une politikotik harago

## BIGARREN ZATIA

### 4.- 2024-2028 NKPE berri baterako gogoetak eta ideiak partekatzen

Saioaren zati honetan, hausnarketa partekatua egingo dugu bi ikuspuntutik:

**1º.** Nafarroan arte plastiko eta bisualen arloan dauden beharrak, zailtasunak eta ahuleziak identifikatuko ditugu

- Balio-katea oinarriztat hartuta, arte plastiko eta bisualekin lotutako hausnarketa-elementu batzuk planteatzen ditugu
- Hautatu lan egitea LEHENTASUNEZKOTZAT dituzun 4 eremu
- Adierazi ZERGATIK uste duzun zailtasun/beharrak handiagoa dutela

Horretarako Fitxa 1 jartzen dizugu eskura  
(banakako lana + taldekako gogoeta)

**2º.** Ideia eta ekarpen MAPA BAT marratzuko dugu, lehenetsi ditugun beharrei erantzuteko.

- Lehen identifikatu den dimentsio bakoitzerako, asmoa da taldean ondorengo galderari erantzutea: nola erantzun diezaiekegu aurkitutako zailtasunei?
- Zer proposatzen dugu Nafarroan arte plastiko eta bisualen egoera hobetzeko?

Horretarako Fitxa 2 jartzen dizugu eskura  
(taldekako lana + taldekako gogoeta)

1. Dinamika. **GOGOETA-ELEMENTUAK**, balio-katetik eta beste gogoeta batzuetatik abiatuta proposatzen ditugunak, Nafarroako arte plastiko eta bisualen eremuko beharrak, zailtasunak eta ahuleziak identifikatzeko. Hasieran planteatu ez diren beste gai batzuk identifikatzeko proposamen irekia (1. fitxarekin batera joango da bakarkako lanerako).

**Ekosistema**  
(egiturarik eza,  
komunitatea,  
atomizazioa, ...)

**Kultura-eskaintza**  
(nola erakutsi eduki  
artistikoa, lurraldera  
zabaltzea, berrikuntza...)

**Kultura-ohiturak  
eta -kontsumoa**  
(mediazioa, ikusleen  
prestakuntza...)

**Ikerkuntza,  
berrikuntza,  
Eraldaketa  
digitala**

**Baliabideak eta  
laguntzak**  
(finantzaketa, informazioa,  
...)

**Balioan jartzea eta  
zabalkundea**  
(ikusgaitasuna, proiektu  
traktoreak...)

**Sareak eta  
aliantzak sortzea**

**Merkatua**  
(aukerak bilatzea, ...)

**Beste gai batzuk**



## 2. Dinamika. Ideia eta ekarpen MAPA BAT marraztuko dugu, lehenetsi ditugun beharrei erantzuteko

Lehenetsitako eremua

Nola hobetu dezakegu egoera? Garatzeko/indartzeko ideiak

Erantzukizunak: garapenerako eragile nagusiak (administrazio publikoa, kultur eragileak, herritarrak, hirugarren sektorea...)

**Eremu 1**

**Eremu 2**

**Eremu 3**

**Eremu 4**

**Eskerrak** eman nahi dizkiegu Nafarroan datozen urteetako  
Kultura Plan Estrategiko bat eraikitzeko erronkan  
**aktiboki parte hartu duten pertsona  
eta erakunde guztiei**